

Daarom zal met behulp der bevolking, die al den te verrichten koeliearbeid kosteloos zal verrichten, de leiding genaamd Siring Boemi Agoeng op kosten van den Lande worden verbeterd.

Dit is, naar „De Javabode” meent, het eerste bevoeiingswerk in Palembang, dat overeenkomstig de eischen van de techniek zal worden aangelegd.

Waterschappen.

De regeering is van plan waterschappen in het leven te roepen, te beginnen met de Vorstenlanden. De hoofdredacteur van het „Bat. Nwsblad” knoopt daaraan het volgende commentaar vast:

In de Vorstenlanden bestaan al geruimen tijd waterschappen, namelijk in Solo: het eerste werd in Klaten opgericht en maakte — na eenige moeilijke jaren waarbij kleinere ondernemingen zich beklagden over den te grooten invloed van de Klatensche Cultuurmaatschappij — een einde aan allerlei wateraangenaamheden tusschen ondernemingen. Doch in de Vorstenlanden zijn meer waterschappen noodig en lang is al over de totstand-koming ook daarvan geschreven en geconfereerd, maar zoolw de instelling zelve, als de wijze, waarop ze in 't leven geroepen zou worden (als groot waterschap dan wel als eenige kleinere), hebben die instelling ernstig vertraagd.

Is het de bedoeling voor heel Java waterschappen te vormen, dan zal vermoedelijk het stroomgebied van een rivier als eenheid worden aangenomen: de moeilijkheden zullen legio zijn, maar wel te overwinnen, als maar de wensch voorzit de belanghebbenden gelijkelijk stem te geven voor de belangen welke zij vertegenwoordigen.

Ook „De Javabode” hoopt, dat deze zaak eens ernstig wordt aangepakt; de onbillijkheden op dit gebied mogen niet langer worden bestendigd en het besef moet worden gebracht, dat zoo zuinig mogelijk behoort omgegaan te worden met het water, dat getracht moet worden elke verspilling tegen te gaan en de cultures moeten omzien naar methoden, welke ook tot beperking en betere regeling van waterverbruik leiden. Landbouwkennis moet in dienst worden gesteld van de irrigatie, belanghebbenden moeten de belangen kunnen behartigen, knoeierijen en bedriegerijen onmogelijk zijn zonder dat onmiddellijk de straf volgt op de misdaad.

Bestrijding drankmisbruik.

Spoedig kan worden verwacht de verschijning van het verslag van den resident van Banka, den heer A. J. N. Engelenberg, omtrent den omvang van het drankmisbruik op Java en Madoera.

Het onderzoek naar de wenschelijkheid een alcoholmonopolie voor N.-I. in te voeren, is thans in gang.

Een goed Thee-jaar.

Het blijkt, dat gedurende 1915 de theeuitvoer van Java niet minder bedragen heeft dan 92.000.000 halve K.G. tegen 65.000.000 in 1914 en 59.000.000 in 1913, eene stijging derhalve van 27.000.000 halve K.G. ten opzichte van 1914.

De productie van Java is dus belangrijk gestegen. De export naar alle landen is toegenomen, en vooral sterk die naar Nederland en Rusland.

Voor laatstgenoemd land is Java een gevaarlijke concurrent geworden van de Engelsche koloniën. Dit blijkt vooral wanneer men de uitvoercijfers van Britsch-Indië, Ceylon en Java over de beide laatste jaren vergelijkt.

Van deze drie koloniën nam alleen de theeuitvoer van Java naar Australië toe; de uitvoer uit Ceylon naar Canada en Amerika verminderde, terwijl die uit Java derwaarts toenam, enz.; in alle opzichten verhoudt zich de uitvoercijfers van Java zeer gunstig ten opzichte van die der andere koloniën.

Ook de prijzen waren gedurende het afgelopen jaar alleszins bevredigend en bleven het geheele jaar door op een hoog niveau.

Notariaatsvereniging.

De vereniging van notarissen in Nederlandsch-Indië vergaderde 22 Jan. j.l. in de Loge te Weltevreden. Er waren zeer veel leden opgekomen, ook van buiten.

In het bestuur werden gekozen: tot president de heer Carpentier Alting, tot bestuursleden de heeren Thomas en Roelofs Valk.

Na een langdurig, interessant debat werd besloten tot het zenden van een rekest aan de Regeering, met het verzoek de Gouvernements-pandhuisvenduties niet aan de notaris-vendumeesters te onttrekken.

Studiefonds voor onbemiddelde leerlingen.

Uit het 39ste Jaarverslag van het Studiefonds voor Onbemiddelde Leerlingen van Goeden Aanleg:

Het bestuur is nu als volgt samengesteld: M. C. Koning, voorzitter; M. J. Doppenberg, vicevoorzitter; R. J. Broekhoff, penningmeester; Mej. J. A. Binger, secretaresse; en J. J. de Gast, Mr. P. R. Hoorweg, Dr. J. M. M. Dormaar, en Ds. W. A. F. van Dijk, leden.

Uit een vergelijking der winst- en verliesrekening blijkt dat de vaste bijdragen dit jaar van ruim f 2000 teruggegaan zijn tot nog maar f 1400.—, terwijl de bijdragen in eens van f 315.— tot f 11.— verminderden, alzoo een achteruitgang in de jaarlijksche inkomsten van ruim f 900.

„Hoewel de tijdsomstandigheden, waarin wij leven ongetwijfeld een ieder tot zuinigheid zullen aansporen, is het in hooge mate te betreuren dat juist een instelling als deze daarvan in zoo groote mate den invloed heeft moeten ondervinden.” Zoo schrijft de „Javabode”.

Kartini-huldiging.

In hetzelfde blad lezen wij: Slecht zeer weinigen waren hedenochtend opgekomen, om tegenwoordig te zijn bij de overgave van het portret van R. A. Kartini aan het Bestuur der Kartinischool.

Vóór de overgave van het portret plaats had, werden wij rondgeleid door de directrice der school, die ons van naderbij kennis liet maken met het onderwijs in de verschillende klassen.

In de „peuterklasse” worden een dertigtal, voornamelijk Javaansche kinderen, onderwezen door een Bataksch onderwijzer, die naar de directrice ons mededeelde, een uitstekende leerkracht is; o.m. ontwerpt hij de schoolplaten, welke bij het onderwijs in de verschillende klassen gegeven wordt.

In de tweede klasse wordt les gegeven door een Javaansche onderwijzeres.

In de derde, vierde en vijfde klasse zijn Europeesche onderwijzeressen geplaatst.

De voertaal van het onderwijs is Nederlandsch, doch de beide Inlandsche leerkrachten geven voor de verschillende klassen ook onderricht in Maleisch en Javaansch.

In de ruime achtergalerij is de fröbelschool ondergebracht, waar een Europeesche onderwijzeres de leiding heeft.

De klassen waren hedenmorgen niet geheel bezet; vele leerlingen konden vanwege het hooge water niet op school komen.

Regenweer kan evenwel nooit reden zijn voor de kinderen om thuis te blijven, want op school staat een kast met kleeren, zoodat de natgeregende leerlingen in school niet in een nat pakje behoeven te blijven.

Toen wij de school gezien hadden, waren de heer en mevrouw Hinloopen Labberton aangekomen en kon de overgave van het portret plaats hebben. Nadat de leerlingen een Javaansch welkomstlied hadden gezongen, nam de heer Labberton het woord en begon met mede te deelen, dat de zuster van wijlen R. A. Kartini, Raden Ajoe Sosrohadike te Semarang, hem het portret van hare overleden zuster had gezonden, met het verzoek, het aan het bestuur der Kartinischool te overhandigen. Spreker herdacht het leven en streven van Kartini, er naast stellende het werk van Van Deventer, die op geheel dezelfde wijze het Javaansche volk wilde opheffen als Kartini.

Na den heer Hinloopen Labberton, sprak de heer 's Jacob, vertegenwoordiger van het Kartinifonds in Nederland nog enkele woorden, waarmee de eenvoudige plechtigheid was afgelopen.

PERSONALIA.

Mr. G. André de la Porte.

De heer mr. G. André de la Porte is benoemd tot lid van den Raad van Indië, ter vervulling van de vacature, ontstaan door het overlijden van mr. J. van Davelaar. De „Javabode” noemt dit zeer verblijdend, omdat naar hare stelligste overtuiging betere keus niet kon worden gedaan. Mr. André de la Porte toch, sinds eenigen tijd procureur-generaal, heeft in zijn loopbaan steeds blijken gegeven van bijzondere werkkraft, gepaard gaande aan een scherp intellect.

Gouverneur van Celebes.

Tot gouverneur van Celebes is benoemd de heer W. Frjling, adviseur voor de bestuurszaken op de buitenbezittingen.

Gouvernements-Secretaris.

Mr. H. A. Kindermann, wrnd. eerste gouv.-secretaris, is definitief als zoodanig benoemd.

Op Dienstreis.

Den inspecteur bij den burgerlijken geneeskundigen dienst voor de buitenbezittingen H. N. van der Heijden, is opgedragen zich naar de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo te begeven ter onderzoek naar de arbeiderstoestanden op de ondernemingen.

Met verlof.

De leeraar bij de hogere burgerschool te Semarang G. A. Pool, heeft wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa aangevraagd, met ingang van 2 Juli a.s.

De onderwijzeres der derde klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs D. F. Bouten geb. De Lizer, heeft wegens zevenjarigen dienst negen maanden verlof naar Europa aangevraagd, met ingang van 3 Maart 1916.

De adjunct-bouwkundige bij den oudheidkundigen dienst P. J. Perquin, heeft vijf maanden verlof buiten bezwaar van den lande naar Europa aangevraagd.

De Chef van het mijnwezen, de heer A. H. van Lessen, die aanvankelijk voornemens was binnenkort te repatriëren, zal nog één jaar zijne functie blijven waarnemen.

Een tragische figuur.

Een medewerker van de „Sum. Post” heeft te Hongkong den daar gearresteerden Douwes Dekker gesproken en vertelt daarvan het volgende:

„Vergezeld van een detective ging ik naar het barack-lazaret. Daar, op een der bedden, lag de vader van de Indische Partij. Hij richtte zich even op, toen de deur werd geopend, maar viel weer uitgeput in de kussens neer. Ik ging op een stoel bij zijn bed zitten en vroeg in 't Hollandsch: „Meneer Douwes Dekker, kent u me nog?”

Op het hooren van de Hollandsche taal ging een lichte

BELANGRIJK.

Woensdag 29 Maart, des avonds om 8 uur,

LEZING

van Dr. N. ADRIANI (Indisch Taalgeleerde),

over: „Wat hebben de Toradja's van Midden-Celebes gewonnen, sinds de komst der Zendelingen?”

Deze kennisgeving is tevens uitnodiging.

De Haagsche Hulpraad voor Zendingstudie.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend. De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur F. TIJMSMA.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

G. J. EENINK.

In- en Verkoop van Antieke Meubelen.

Specialiteit in het vervaardigen van IMITATIE-Antieke Meubelen.

Fabriek: DEN HAAG 5 Heerenstraat 5.
Magazijn: Bonistraat 2, bij de Malakkastraat. MEUBELMAKERIJ.

Winkelvereniging H. J. B.

Specialiteit in COMESTIBLES

KOLONIALE WAREN

INDISCHE INGREDIËNTEN

NOACK's FIJNE VLEESCHWAREN

WIJNEN

van The Continental Bodega-Comp.

Obrechtstraat 198, Telefoon Haag 3641
Obrechtstraat 4, Telefoon Haag 3414
Atjehstraat 68, Telefoon Haag 1437
Stevinstraat 109, Telefoon Schev. 147

schok door z'n lichaam. Hij keek me strak aan en schudde toen 't hoofd. Ik maakte me bekend, zei dat ik óók lid van de I. P. was geweest.

En toen had je de uitdrukking op dat ontzettend vermagerde gelaat eens moeten zien!

— Bestaat die nog? vroeg hij snel. — Bent u al lang van Java weg? Toe, vertel me eens wat er in dien tijd is gebeurd?

Ik kon hem natuurlijk van de laatste tijden niet veel meer vertellen, deelde alleen mee wat ik wist en hij lusterde gretig, schudde nu en dan met 't hoofd.

— Hoe komt u toch hier verzeild, meneer Dekker?

— 'k Heb me versproken en wakte toen argwaan. 't Is niets dan een wraakneming van de Engelschen, omdat ik in Hollandsche bladen in pro-Duitschen geest heb geschreven. Ze loerden op me en ten slotte hebben ze in mijn bagage de bekende brochures gevonden. 't Is een ongelukkige samenloop van omstandigheden.

— U hebt bekend?

— Natuurlijk. Er zat niets anders op. Ik lijd aan tering en voel me uiterst zwak. Ik weet niet wat de Engelschen met me voor hebben, maar veel goeds verwacht ik niet.

Ik moest afscheid nemen. De detective had al 'n paar maal een ongeduldigen wenk gegeven en ik stond op.

— Tot ziens, meneer Dekker.

— Ik hoop 't.

Naar de „Javabode" vernam, zijn de vader van den te Singapore geïnterneerden heer E. F. E. Douwes Dekker en de echtgenoot van dezen met D. D.'s kinderen, naar Singapore vertrokken.

Suriname.

Toen in het Juni-nummer 1913 van Neerlandia in de Beknopte Notulen der Hoofdbestursvergadering van 12 April 1913 te Dordrecht, de mededeeling verscheen van een nota van de heeren Rouffaer en Van Vollenhoven betreffende de stichting van een centrale bibliotheek in Suriname en Curaçao, schreven wij in het Koloniaal Weekblad van 5 Juni 1913 daaromtrent het volgende:

„Hoe de heeren Rouffaer en Van Vollenhoven de centrale bibliotheek willen inrichten, blijkt niet uit de notulen. Toen een paar jaar geleden de Surinaamsche Afdeeling van het A. N. V. pogingen deed om de zeer belangrijke Kol. Bibl. onder haar beheer te krijgen, hebben wij in de kolommen van dit blad met den meesten ernst de inwilliging van het verzoek ontraden. De Kol. Bibliotheek moet in het belang der kolonie, een gouvernementinstelling blijven. Niemand, die de koloniale toestanden kent en weet, dat verenigingen daar, met haar snel wisselende besturen, steeds een kwijnend bestaan leiden — of lijden? — zal hier anders over denken. Bedoelt de nota een centralisatie in dien zin, dat het A. N. V. de verschillende bibliotheken zou overnemen, dan moeten wij dat opnieuw met den meesten nadruk ontraden. De eenige centralisatie, die in aanmerking zou mogen komen, zou zijn samentrekking der verschillende boekeringen tot één gouvernementinstelling.

Wij kunnen ons niet voorstellen, dat Mr. Schoch en Jhr. Mr. von Weiler, die ter vergadering aanwezig waren, hier anders over denken, grondig bekend als zij zijn met de Surinaamsche toestanden.

Maar wij gaan verder en ontkennen de noodzakelijkheid of zelfs de wenschelijkheid der centralisatie. Het verdient ongetwijfeld de voorkeur, dat de vak-bibliotheek van het landbouwdepartement in het gebouw en onder beheer van het Departement blijve. Hetzelfde geldt de boekering van het onderwijzersgenootschap. Van de centralisatie is geen nut te verwachten.

Het hoofdbestuur van het A. N. V. zou goed doen de nota in Neerlandia te publiceren, opdat men kennis kunne nemen van de motieven der voorstellers."

In het jongst verschenen nummer van de Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned. Indië (Deel 71, 1916), vinden wij de nota in haar geheel, gedagteekend 20 December 1912 en daarbij een nota van Mr. Dr. C. F. Schoch, gedagteekend 21 October 1913.

Er is in de eerstgenoemde nota het een en ander dat opheldering eischt. Zoo wordt bij de bespreking van de oprichting in 1907 door het Algemeen Nederlandsch Verbond, groep Suriname, van een afzonderlijke boekering met leeszaal naast de bestaande (Surinaamsche) Koloniale Bibliotheek het volgende opgemerkt: „Ongetwijfeld zal dit niet-samenwerken goeddeels toegeschreven moeten worden aan locale en persoonlijke *) redenen, die zich aan ons oordeel onttrekken. Echer doet zich, door een persoonswisseling *) aan de Koloniale Bibliotheek in het midden van dit jaar (1912?) thans wellicht een gunstige gelegenheid voor om alsnog samen te brengen, wat sinds 1907 te Paramaribo afzonderlijk bestaat".

Wat de stellers der nota bedoelen met de „persoonlijke" redenen is ons niet duidelijk; evenmin welke „persoonswisseling" zij op het oog hadden.

Uit de nota blijkt dat de stellers verlangden: samentrekking te Paramaribo van de (Surinaamsche) Koloniale Bibliotheek met die van het Algemeen Nederlandsch Verbond, groep Suriname, zoo mogelijk óók toevoeging daarvan van de vak-bibliotheek van het Landbouw-Departement; deze centrale bibliotheek, krachtig gesteund door het Gouvernement, doch (zoo eenigszins mogelijk)

*) Wij spatieeren.

beheerd door particuliere krachten „lieft voorshands door die van het waarlijk bloeiende Algemeen Nederlandsch Verbond, dat zooveel deed en doet tot verhooging van het Nederlandsch zelfbewustzijn".

De centrale bibliotheek dus lieft beheerd door particuliere krachten. Wij hebben in dit weekblad er meer dan eens op gewezen, dat persoonswisselingen in Suriname te dikwijls voorkomen, dan dat men daar bloeiende particuliere vereenigingen kan hebben, en dit zal nog erger worden indien de wensch van velen gevolgd wordt, om n.l., meer dan tot dusver, ambtenaren naar de kolonie te detachieren, in plaats van ze voor het leven te Lenoemen. Voor een oogenblik aangenomen dat in 1907 persoonlijke redenen medegewerkt hebben om de Koloniale Bibliotheek niet te vereenigen met die van het Algemeen Nederlandsch Verbond, dan moet erkend worden dat de persoon of personen, in de nota bedoeld, een goeden kijk gehad heeft (hebben) op de levenskracht van de groep Suriname van genoemd Verbond. Na een kwijnend bestaan toch werd de groep Suriname in het laatst van 1913 ontbonden en de boekering publiek verkocht!

Het Hoofdbestuur heeft deze handelingen afgekeurd en maatregelen genomen om de groep weer te doen herleven, maar of het in dit laatste geslaagd is, moet nog blijken. Wij zijn daaromtrent niet optimistisch gestemd.

In het belang der kolonie herhalen wij met den meesten nadruk: de Koloniale Bibliotheek met haar rijken schat van zeldzame boeken moet een gouvernementinstelling blijven.

Komt men eenmaal in het bezit van een goed gebouw, dan kan aan de bibliotheek worden toegevoegd, wat wij een volksbibliotheek zouden willen noemen, zooals die uit geld van Carnegie te Georgetown (Britsch Guiana) opgericht.

Wat tot dusver de behoefte aan een openbare leeszaal te Paramaribo niet zeer heeft doen gevoelen, is het bestaan van vele uitstekende leesgezelschappen, waarvan sommige beter zijn dan de meeste in Nederland, en voorts de leeszaal van de buitensociëteit „het Park" met haar groot aantal leden. Maar een openbare leeszaal met eigen gebouw mag niet langer ontbreken, met of zonder geld van Carnegie.

Voor het overige handhaven wij hetgeen wij in Juni 1913 schreven. Ook de heer Schöch acht het zelfstandig bestaan van de Bibliotheek van het Landbouwdepartement wenschelijk.

Dat deze boekering niet voor anderen zou openstaan, zooals in de nota gezegd wordt, betwijfelen wij. Niets gemakkelijker overigens dan ook aan deze boekering een openbaar karakter te geven.

Naar ons van betrouwbare zijde is medegedeeld, is men in Suriname bezig aan een kaart-catalogus van de Koloniale Bibliotheek. Is deze gereed, dan kan een nieuwe catalogus worden uitgegeven met naam en zaakregister. Maar het allereerst is noodig een goed bibliotheekgebouw met een ruime, luchtige leeszaal, die ook bij avond voor het publiek geopend is. Of bestuur en regeering daarvoor de noodige gelden beschikbaar zullen stellen, mag voorloopig betwijfeld worden.

Voor het overige belet niets de Koloniale Bibliotheek te 's-Gravenhage „uit haar grooten overvloed van duplicaten" menig boekwerk ten geschenke aan te bieden aan haar naamgenoot te Paramaribo. Wij durven de verzekering te geven, dat het geschenk dankbaar aanvaard zal worden.

* * *

Uit Suriname sedert weken geen couranten ontvangen. Hebben wij geen 14-daagschen Koninklijken West-Indischen Maildienst meer?

Curaçao.

„Curaçao's Eeuwfeest 1816 — 4 Maart — 1916."

Onder dit hoofd schrijft „Amigo" van 29 Jan. j.l. o.m.:

„Curaçao en Holland zijn één".

Die eenheid, of liever die band met het Moederland dagteekent reeds van het jaar 1634, toen deze eilanden op Spanje werden veroverd.

Toch is die eenheid voor een korten tijd verbroken geweest. Dat was van 1807 tot 1816, toen Curaçao onder Engelsch bestuur stond. Van dien terugkeer onder Holland's bewind herdenkt Curaçao den 4den Maart a.s. het eerste eeuwfeest.

Eigenlijk is ons eeuwfeest een aanhangsel of aanvulling van het gedenkeest van Nederland's onafhankelijkheid, in 1913 alom in het Moederland op grootsche wijze gevierd. Als Nederlandsche Kolonie, medelevend met het lief en leed van het Moederland, vonden toen de echo's dier feestvreugde wel is waar ook hier weerklank, doch ons eiland zelf herdacht toen nog niet het eeuwfeest zijner bevrijding van vreemde overheersching. Wij, eilandbewoners, herdenken dit heugelijk feit eerst den 4den Maart a.s.

* * *

Elders schrijft hetzelfde blad:

Vriendelijk daartoe in de gelegenheid gesteld door onzen Landbouwkundige, den heer G. B. Dussel, hebben wij bezoek gebracht aan het Gouvernements-Landbouw-proefstation op Groot-Kwartier. Deze oude plantage is door het Gouvern. aangekocht en een gedeelte daarvan voor proefstation ingericht, een ander deel in kleine stukken van een en twee H.A. verkaveld en aan kleine landbouwers ter beplanting in huur gegeven. Het doel van ons bezoek was op de eerste plaats de proef-plantingen van den landbouwkundige en tevens de resultaten te zien van het dry-farming-systeem (droogbouwstelsel), een diepe omploeging van den grond, waarna alleen

Vacature Kartinischool te Madioen.

Gevraagd eene Onderwijzeres met hoofdacte, als Hoofd der School. Aanvangssalaris f 250.— per maand. Voorwaarden als bij Gouvernement.

Schriftel. sollic. worden ingewacht Secretaresse Kartinifonds, Laan Copes II, 's-Gravenhage.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN GENEALOGIEN, BEEENBRENGEN DER BEHOODIGDE WETTELIJKE STUKKEN VOOR ADELS-ERKENNING, INLIJVING & VERHEFFING. HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS, ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITGEBREIDSTEN ZIN.

DEN HAAG-OBRECHTSTR. 181.

Telefoon 7840.

Modemagazijnen

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10.

Prins Hendrikstraat 104-106

Nieuwe afdeling: **Blouses**

Prima Confectie.

Uitsluitend Prins Hendrikstraat 104

Sigarenhandel D. NIEUWSTRATEN

Zoutmanstraat 2^a hoek Witte de Withstraat

Telefoon Haag 4057

Magazijn 1ste Klasse.

Speciaal ingericht voor verzending naar de Tropen

GROOTE SORTERING SIGARETTEN.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005

Noordeinde 17a Telefoon 6537

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering op het leven.

Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering

in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma **COSTER VAN VOORHOUT & Co.**
te Soerabaja.

nog de bovengrond door den cultivator los en fijn moet gemaakt.

Het voordeel van dit systeem is, dat bij dezelfde hoeveelheid regenwater grootere oogst zal verkregen worden.

Nu is het bekend, dat in onze kolonie, behoudens enkele loffelijke uitzonderingen, bij het planten van maïs van een eigenlijke grondbewerking geen sprake is. Er wordt met de shapi een klein kuiltje gemaakt, daar komen een paar maiskorrels in, en het gaatje wordt met den voet dichtgetrapt. Ook al zouden de kortels in den harden grond indringen, dan nog zouden ze geen voedsel en vochtigheid vinden. Blijft de regen dus eenige weken uit, dan moeten de jonge plantjes noodzakelijk verdorren en te gronde gaan.

In de eigenlijke regenmaanden van het afgelopen jaar zijn er nergens op deze eilanden zware regens gevallen. Ook daar, waar het dry-farming-systeem is toegepast, is er dus geen water diep in den bodem kunnen indringen. Er is dus geen water in den bodem opgespaard, om bij eenigen tijd aanhoudende droogte aan de plant tot voedsel te dienen. Dat is de reden, waarom er dit jaar geen zuiver oordeel over de resultaten van dit systeem kan worden uitgesproken. Daarentegen hebben de veelvuldige kleine regenbuitjes in deze maand een zeer gunstigen invloed uitgeoefend, en veel gunstiger dan deze op niet bewerkt grond gehad heeft.

Alle aanplantingen op Groot-Kwartier maken dan ook een prachtigen indruk.

* * *

De laatst ontvangen „Amigoe” schrijft:

Wij treffen het dit jaar in de maand Januari buitengewoon gunstig met den regen. Zoo slecht als 't in de laatste maanden van 't afgelopen jaar was, zoo goed is het nu. Het zijn wel geen lang aanhoudende regens, maar toch voldoende om alles frisch en groen te houden. Wanneer deze regens nog eenigen tijd aanhouden, is er alle kans, dat daar waar geplant is, nog zeer veel van den oogst terecht zal komen.

* * *

Op 29 Jan. j.l. is in tegenwoordigheid van het College van Regenten, de eerste steen gelegd van het gebouw, dat door de N. V. „Sanatorium Het Groene Kruis” aan de Rembrandtstraat te Willemstad gebouwd wordt en dat bestemd is om te worden ingericht als het eerste hospitaal der vennootschap.

* * *

Op een der 48 M. hooge torens der draadloze telegrafiestations te Willemstad, is een vlaggestok geplaatst, bestemd voor het hijschen van de maatschappijvlag van de stoomschepen, die op weg zijn naar Curaçao, zoodra deze schepen draadloos met dat station in verbinding zijn gekomen, alzoo de „Amigoe”.

Dit is een groote verbetering door het Gouvernement aangebracht, waardoor het publiek in het algemeen, doch de Agenten van de verschillende stoomvaartlijnen in 't bijzonder zijn gebaat. Zij behoeven nu niet telkens een boodschapper naar 't Riffort te zenden om te vernemen, of het station reeds verbinding heeft met dit of dat schip, maar door even het hoofd buiten hun kantoor te steken, kunnen zij zien of reeds verbinding met het te verwachten schip is verkregen.

De vorige chef van het draadloos station, de heer N. Smit, is met de „Kortenaar” naar Nederland vertrokken. Tot tijdelijk chef is nu aangesteld de heer D. Molenkamp, vroeger reeds als korporaal-seiner aan ons station verbonden, dezelfde die ook onlangs eenige Curaçaosche jongelui als seiners heeft opgeleid.

* * *

In de „Curaçaosche Crt.” van 11 Febr. j.l. lezen wij: Het verslag van de werking en den toestand van de N. V. „Aruba Goud Maatschappij” over het huishoudelijk jaar 1 Dec. 1914—30 Nov. 1915 vermeldt, dat er voor het eerst sedert het zeventienjarig bestaan der Mij. een onbevredigend resultaat is verkregen: een heel jaar is er om niet gewerkt.

Eene ongekende verhooging in prijzen van de meeste benodigdheden, enkele met zelfs 300 pCt. en meer, eene mindere levering van gouderts door de tributen en verscheidene andere bijstandigheden, alles veroorzaakt door de voortdurende van den Europeeschen oorlog en het herhaaldelijk mislukken van den oogst, konden niet anders dan tot de minst bevredigende uitkomsten leiden.

't Is evenwel te verwachten, dat deze toestanden, welke op zich zelve in 't geheel niet tegen de levensvatbaarheid der Mij. pleiten, van voorbijgaanden aard zullen zijn, daar zij bij voortdurende de Mij. tot eene voorloopige staking harer werkzaamheden kunnen nopen.

De Mij. productenrekening wijst een nadeelig saldo van f2520.42 aan, hetwelk op Winst- en Verlies-Rekening overgebracht is. Deze laatste rekening sluit met een credit-saldo groot f119.55½ (v.j. f11.130.45½).

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Pamitran. Naar aanleiding van het bericht, dat dit blad in het vervolg elken dag verschijnen zal, deelt de „Pembrita Beta w.” alsnog de volgende bijzonderheden mede: De hoofdredacteur Raden Djojosoediro was vroeger hoofdredacteur van de „Tjahaja Timoer” in Malang, en lid in het centraal bestuur S. I. De opperleiding berust evenwel bij den heer van Hinloopen Labberton. Het blad stelt zich ten doel de associatie idee te bevorderen en een vriendschappelijk samengaan van alle volksgroepen tot ontwikkeling van Ned.-Indië. De Indonesische Drukkerij en het daaraan verbonden Translaatbureau (een naamloze vennootschap) zou begin Januari van dit jaar gevestigd worden te Parapatan (Weltevreden). De directeur daarvan is de heer Hadji August Salim. Reeds geruimen tijd bestond de behoefte aan een inrichting, waar vertrouwbare vertalingen in en uit Inlandsche talen kunnen worden verkregen. De tarieven zijn billijk, dit bureau staat eveneens onder het oppertoezicht van genoemden heer Labberton.

Een nieuw blad. Te Batavia is ook verschenen „De Mohamedaansche Spiegel”, een blad, dat twee malen in de maand verschijnt onder redactie van een uit Singapore

overgekomen journalist, die met medewerking van eenige voornamen Arabieren onder de vrijzinnige driekleur hoopt zijn meeningen vrij te kunnen uiten dan ginds. In dit tijdschrift is een artikel opgenomen vol lof over den Islam, „de ziel van den vooruitgang”. Deze godsdienst — zoo verkondigt de schrijver — verbreekt de ketenen van domheid en onverstand van miljoenen menschen, brengt wetenschap, beschaving, rechtvaardigheid en liefde aan; was ook het eenige middel om Europa te verlossen uit den poel van verdorvenheid, waarin het tot de kruistochten verzonken was. De Islam was het licht, dat aan dat werelddeel den weg wees naar wetenschap en beschaving. Nu nu put de Europeesche geneeskunde uit Mohamedaansche bronnen. Reeds 1333 jaren geleden leerde de Koran, dat de aarde rond is en draait: Mohamed heeft met zijn Koran de wereld verlost van domheid en achteruitgang. Slechts schijnheiligen of vervalschers der geschiedenis kunnen dit ontkennen. Men beweert wel, dat hij zijn leer met geweld verbreidde, doch dit is niets dan leugen en laster. Hij handelde uit overtuiging en waar hij naar het zwaard greep, daar was dit slechts uit zelfverdediging, volgens schrijver.

De Sumatratengah werd met 1 Januari j.l. opgeheven en opgelost in de Warta Hindia. („Pembrita Beta w.”)

Een Zendingshospitaal te Poerwodjo. De „Sinar Djawa” deelt mede, dat dit spoedig (Bagelen-Kedoe) zal worden opgericht, met Dr. Flach als medisch leider. Het daarvoor benodigde terrein, groot ongeveer 4 bouws, is aan den weg naar Koetoardjo gelegen. Voorloopig zullen semi-permanente gebouwen opgesteld worden, omdat men nog niet over het gouvernement-subsidie beschikken kan. Daar het nog niet te bepalen is, hoe groot het hospitaal zal moeten zijn, wordt in afwachting van betere gegevens met de subsidieaanvraag gewacht. Toch zal de onderbouw der semi-permanente gebouwen zoodanig gemaakt worden, dat hij later ook voor definitieve doeleinden geschikt zal zijn. Spoedig zal dus de bevolking dier streek van deze medische hulp kunnen profiteren. Genoemde geneesheer zal voor de ziekenverpleging bijstaan worden door een verpleegster en eenige Inlandsche helpers, zoo noodig ook van het hospitaal te Poerbolinggo.

Een Holl.-Chineesche school met den Bijbel. Deze zal te Djokja worden opgericht. Het benodigde terrein is reeds daarvoor aangewezen. Twee onderwijzers, ook met akte Fransch, komen daarvoor uit Holland.

Een Krankzinnigen-gesticht. Te Magelang wordt met spoed, op last van hooger hand, gewerkt aan den bouw van een krankzinnigengesticht, dat als doorgangshuis en voor permanente verpleging dienen moet. Het komt ten noorden van de stad aan den weg naar Setjang te staan. Voorloopig is het berekend voor de opname van 300. kranten, maar het moet later ook 1000 personen kunnen opnemen. („Sinar Djawa.”)

Steeds meer Scholen. Een nieuwe landbouwschool wordt weldra te Madja (Cheribon) geopend, tot welke totstandkoming de heer Wj's krachtig geijverd heeft. In de laagvlakte, te Ploembon, bestaat reeds zoo'n school. De school te Madja is speciaal voor de bergcultures, die nu in studie genomen en tot bloei gebracht kunnen worden. („Sinar Djawa.”)

Te Bandoeng werd volgens de „Kaem Moeda” een vergadering gehouden om tot de oprichting van een tweede Inlandsche school op Mohamedaansch-godsdienstigen grondslag te komen. De reeds bestaande had reeds zeven maanden na hare oprichting een aantal van 352 leerlingen, die gezamenlijk f178.90's maands aan schoolgeld betalen. Nog zijn er vele aanvragen voor nieuwe leerlingen, niettegenstaande er een H. I. school bestaat. De dito Christelijke school telt 250 leerlingen. Een tweede H. I. school zal niet in de behoefte kunnen voorzien. Nu wil men het voorbeeld van de zending volgen. Waarom niet? De Islam bezit ook de noodige krachten. De Regeering, die de Zending smeunt, mag als zij rechtvaardig en onpartijdig te werk gaat, de Mohamedanen niet beletten hun geloof te verbreiden.

De landbouwschool te Soreang (Preanger Regentschappen) is volgens de „Sinar Djawa” bijna leeggelopen, omdat de Regeering geene betrekkingen beschikbaar had gesteld voor het tweede stel leerlingen, dat van deze school was afgekomen. Wel een bewijs, vermeent het blad, dat het den Inlander voornamelijk te doen is om in een Gouvernementsbetrekking geplaatst te worden en niet om de kennis zelf, als dienstig voor zijn ontwikkeling.

De redactie van genoemd blad spreekt haar dank uit, ook namens de betrokken ouders, aan het adres van 7 leden van den Semarangschen Gemeenteraad (5 Europeanen, 1 Chinees en 1 Javaan) voor het voorstel, dat zij aan den Raad gegeven hebben, om bij de Regeering krachtig aan te dringen op uitbreiding van het Inlandsche onderwijs te Semarang, en zulks met 't oog op het plaatsgebrek op de bestaande scholen. Dikwijls kan niet de helft van het aantal kandidaten geplaatst worden. Zij oordeelen, dat er minstens nog twee H. I. en vier 2e klas scholen bij moeten komen. Merkwaaardig is het — zoo oordeelt het blad — dat van de zijde der Inlandsche hoofden nooit een dergelijk voorstel werd ingediend, wat toch op hun weg had gelegen. De voorstellers hadden er o.m. op gewezen, dat bij het Europeesch onderwijs aldaar 9 scholen bestaan voor 8000 zielen en bij het Inlandsch onderwijs 5 scholen voor 80000 Inlanders.

De „Soenting Melajoe” teekent aan, dat in de Alaslanden, een jonge afdeeling, te Koeta Tjane reeds twee volksscholen bestaan, één voor jongens met 400 en één voor meisjes met 200 leerlingen.

De „Pewarta Deli” merkt op, dat de Sarikat

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

HOOGERE BURGERSCHOOL

5-jarige cursus

met voorbereidingsklassen.

VOORSCHOTEN.

Bij schrijven van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, d.d. 25 Juni 1906, is het INSTITUUT WULLINGS erkend als een H. B. S. 5-j. c.

Kost- en Schoolgeld f 950.-/f 1250.-.

Uitslag 1915:

13 Adsp. Eindexamen H.B.S. 5-j. c., n.m.:
11 als leerling 5de klasse;
1 als leerling extraneus;
1 als gemobiliseerde;
1 „ voor de Cadettenschool (O.I.L.);
1 „ „ „ Kweekschool v/d Zeevaart.

Tot heden slaagden:

98 Adsp. Eindexamen H. B. S. 5-j. c.
19 „ Kon. Mil. Acad.;
19 „ Cadettenschool;
17 „ Adelborst;
24 „ Cand. O. I. Ambt.; Zeevaart- en Machinistenscholen, enz.

De Directeur:

H. WULLINGS.

VOORSCHOTEN, November 1915.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

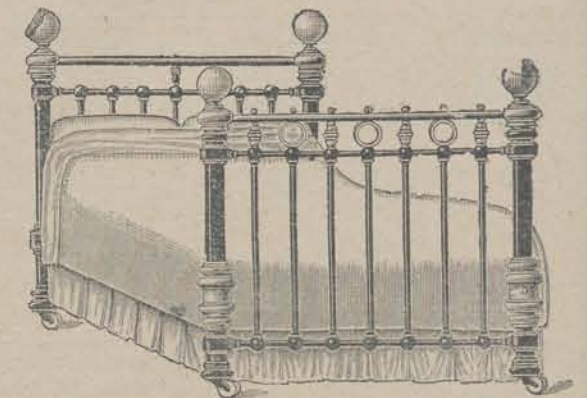
:-: Safe-Inrichting. :-:

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

Oesaha te Padang, zonder „hemelhoog" geschreeuwd te hebben, daar een H.-I. school met Mohamedaansch godsdienstonderwijs heeft opgericht. Nu is door de Sargodskan Oesaha Tanah Priaman een landbouwschool opgericht, die een subsidie van f5000 van het Gouvernement trekt. Een dito te Fort van der Capellen werkt met een subsidie van f3000. „Ter spiegeling van anderen", zegt het blad.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De S. I. De „Bintang Soerabaja" en de „Pewarta Soerabaja" geven enige berichten over het „S. I.-gedoe", waaruit zo moeten blijken, welk een slechten invloed die vereen. op de domme menigte oefent. Kort geleden ondervonden op het land Tjibaroesa (Buitenzorg) een officier en een opnemer bij de opname een alles behalve welwillende behandeling van de zijde der bevolking. Eens moesten zij zelfs met hun revolvers dreigen om het opdringende volk van zich af te houden. Het bestuur is hiervan in kennis gesteld; maar de zaak wordt zeer geheim te Buitenzorg behandeld. De bestuursambtenaren durven de S. I. niet openlijk aan te klagen; zij worden door de Regeering gesignaleerd als zij de S. I. tegenwerken of zwart maken.

Van den heer Brautigam, resident van Palembang, wordt verteld, dat hem een opmerking werd gemaakt door de Regeering, omdat hij streng en krachtig tegen de S. I. de optrad, toen deze Ver. zich in zijn gewest begon te roeren en dat zijn kans om Gouverneur van Celebes te worden daardoor verkeken zou zijn.

Te Malang werd den 4en Januari j.l. een congres van de S. I. gehouden. Des avonds had er een optocht plaats, smakeloos van opzet. Het enige, dat als iets bijzonders uitstak, was een witte adelaar, welke vermoedelijk als uitging van pro-Duitsche gezindheid moest dienen. Voor de kaboepten en de woning van den assistent-resident werd halt gehouden. De noodige merrjons werden afgevoerd. Ongeregeldheden hadden niet plaats. De feestavond had een kalm verloop. Slechts dient vermeld te worden, dat op het station een dame van goeden stand, die volstrekt geen aanleiding tot eenige stormis gaf, door een S. I. mer op zijde geduwd werd, met de woorden: De S. I. mers gaan voor. Dit is wel tekenend voor de veranderde a.d. van den Inlander, die tot de S. I. behoort. Zoo merkt bovengenoemd blad op.

Op het congres zelf werd met veel lawaai en humbug gesproken. Toen er één een verstandig woord sprak en wees ook op de plichten van den Inlander, tegenover diens rechten, stond men verbaasd te kijken. Over de financiële zaken werd niet gesproken. Dit schijnt de politiek der S. I. vereenigingen te zijn. Een Europeaan, die den Javaan reeds langer dan dertig jaren kent, verklaarde, dat dit z.g. congres een weezinwekkende verandering was.

Te Medan heeft de S. I. aldaar een Arabische school opgericht. De Inlanders brachten f3000 bij elkaar en bouwden de school naast de misjijt. (Sinjar Sumatra).

Dit blad beweert, dat de oprichting van S. I. vereenigingen in Djambi niet gunstig gewerkt heeft op de rust en goede orde in de afdeeling Sarolangoen. Er valt een tijdelijk verzet waar te nemen in het opbrengen van de belastingen en het uitkomen voor heerdiensten. Men stoort zich niet aan oproepingen; de opgeroepen worden soms verborgen. De leiders maken zich schuldig aan het verbergen van gedroste gevangenen. De controleur heeft noodig geacht de bezetting der gewapende politie-dienaren aldaar te doen versterken. De resident heeft toen den voorzitter van de S. I. ter hoofdplaats Djambi naar Sarolangoen gezonden om besprekingen te houden en de gemoederen tot bedaren te brengen, wat hem gelukt is. Een nieuw bestuur der plaatselijke vereeniging werd verkozen en toen scheen alle agitatie te eindigen. Spoedig daarna had er evenwel een toestrooming van Inlanders uit Moeara Tambesi plaats, die lid wenschten te worden van de S. I. te Sarolangoen. De stroom moest gestuit worden. Een eigen vereeniging werd te Moeara Tambesi opgericht onder het voorzitterschap van het districtshoofd aldaar.

De „Tjhoen Tjhioe" deelt mede, dat de S. I. te Rembang zich thans verzet tegen de daar al sedert jaren van bestuurswege genomen maatregelen tot verbetering van den veestapel. Te Lasem (Rembang) hadden ongeregelde plaatsen, uitgaande van de Arabieren, die de S. I. mers tegen de Chinezen hadden opgestookt. De bestuursleden van de S. I. doen daar, alsof zij de politie zelf zijn. De ondervoorzitter wilde de namen opschrijven van de Chinezen, die deel hadden genomen aan het opstootje, niettegenstaande de politie dit reeds gedaan had. De Chinezen weigerden dan ook hunne namen aan dien voorzitter op te geven.

Waar 't Engelsch goed voor is. Iemand, die zich Macaroon noemt, verhaalt in de „Perniagan" de volgende ontmoeting, die hij op zijn reis van Batavia naar Bandong in den trein had. Te Kamajoran, zeide hij, moesten de reizigers voor Bandong in een anderen trein overstappen. Veel tijd was er niet. Iedereen haastte zich, hij ook, om in de andere wagens een plaats te krijgen. Er was veel gedrang; koelies waren er niet genoeg om de bagages over te brengen. Hij moest zelf zijn zwaren koffer dragen. Toen hij in den anderen trein stapte, waren bijna alle plaatsen in de hem aangewezen coupé bezet, en had hij kans om het lange traject tot Bandong te moeten

blijven staan, waarin hij natuurlijk niet veel zin had. Enkele pasagiers wezen hem een plaats aan naast een paar Europeesche dames, die nog open was, maar gaven hem tevens te kennen geen moeite te doen. Anderen hadden 't ook al geprobeerd naast haar plaats te nemen, maar werden telkens met booze blikken door de dames weggekeken. Hij wilde 't toch beproeven en dacht toen aan de Engelsche taal, die wereldtaal, ging naar de plaats, waar die dames zaten. Maar zij keken hem met woedende oogen aan, alsof zij zeggen wilden: wat een brutaliteit van een Chinees om naast mij te zitten; en schoven tegelijk een eind verder op, om hem geen plaats te gunnen. Hij liet zich niet ontmoedigen, nam beleefd zijn hoed af en vroeg: „Miss, is this place occupied?" Terstond veranderden de gezichten. Met een welwillend knikje lieten zij toen toe, dat hij naast haar ging zitten. De passagiers waren verstomd, begrepen niet, hoe hij 't aangelegd had. Een bewijs, zegt hij, van hoeveel waarde de kennis van de Engelsche taal is.

Van Vreemde Koloniën.

De Mohamedanen en den oorlog.

Gaven wij onlangs een kijk op het Moh. standpunt door een D. bril gezien, het is wel interessant hier nu eens eenige aanhalingen uit artikelen van „The Times of India" en van „La Dépêche Coloniale" tegenover te stellen. Zij wijzen er op dat het recht op het khalifaat nooit geregeld, en altijd betwist is geweest. Er bestaan 5 of 6 khalifaten, de Marokkanen en de Arabieren van N.-W. Afrika hebben steeds den sultan van Fez als den eenig waren grooten heer erkend. Door de deelneming van den sultan van Turkije aan den oorlog was dus volstrekt niet voor alle mohamedanen uitgemaakt dat de heilige oorlog aan die zijde is te strijden.

De Moefti der Hanefiten en der Malekiten in Algiers zijn met kracht opgekomen tegen de tusschenkomst van Turkije in den oorlog. Said Mohammed van Temasin verklaart eveneens, dat de godsdienst met dezen krijg niets heeft uit te staan, door toch aan den oorlog deel te nemen heeft de T. regeering zich vervreemd van de godsdienstige opvatting volgens welke de mohamedaan strijdt.

De Bey van Tunis is de eenige autoriteit in de Fr. koloniën of protectoraten, die zich onderhoorig erkent aan den heer te Stamboul, welke hij „Zijne Majesteit de Khalif" blijft noemen; hij neemt aan dat de sultan gebukt heeft voor de Duitsche bedreigingen en blijft daarom toch de eindoverwinning der Entente-mogendheden tevens als die van den Islam beschouwen.

Uit alle koloniën komen zwarte en bruine krijgers deelnemen aan den oorlog. Uit West- en Midden-Afrika komen verklaringen van mohamedvorsten van gelijke strekking als die uit Algiers. Britsch-Indië heeft eveneens niet alleen door uitlatingen der vorsten, maar ook door deelnemen van duizende strijders aan den oorlog getuigenis afgelegd voor de opvatting, dat de regeering in Constantinopel in de Muzelmaische wereld niet wordt beschouwd als die welke het geloofsinzicht der mohamedanen heeft te richten.

Zoo leest ieder uit de feiten wat hij volgens zijn voorop gezet oordeel daarin gaarne uitgedrukt vindt. Ook hier is de objectiviteit voorloopig geheel zoek.

Het Panama-kanaal.

Open-dicht-open-dicht, nu weer open, wanneer weer dicht? De eerste kolenschepen, met een maximum diepgang van 21 voet, zijn weer door 't kanaal van Panama heen gegaan. De vaargou, door de groote aardstorting, is dus weer ruim genoeg om eerstdaags de zeeschepen door te laten.

Hebben wij de afwisselende berichten en plannen goed bijgehouden, dan is men bezig op 't kritieke punt de ruggen naast 't kanaal af te graven, om zoodoende het grondgewicht te verminderen.

Een nieuw koloniaal product.

Zoals bekend, heeft de vraag of aan de munitiebehoeftte op den duur kon worden voldaan in 1914 een oogenblik de mogelijkheid van 't voortzetten van den oorlog geheel beheerscht. Van Duitsche zijde werd met een zóó overstelpende hoeveelheid artillerie-munitie gewerkt, dat de tegenpartij, hierop niet voorzien en niet berekend, geen voldoende voorraad bezat en den aanmaak niet snel genoeg kon verzekeren. De buitengewone maatregelen, in Frankrijk en Engeland getroffen, hebben nog even en juist bij tijds aan de eischen van 't leger kunnen voldoen, toen eerst is de terugtrekkende beweging der ententetroepen tot staan kunnen komen.

Hiermede was echter nog niet genoeg gedaan. De kwestie bleef van zóó overwegend belang dat ministeriën voor den munitie-aanmaak werden ingesteld. Deze zetten niet alleen vele fabrieken van allerlei bestemming in vuurwerkplaatsen om, maar de Britsche minister deed ook een beroep op de medewerking der koloniën, en in Canada, Australië en Britsch-Indië werden fabrieken van patronen, granaten, granaat-kartetsen aan 't werk gezet, die enorme hoeveelheden moordtuig naar 't Europeesche slagveld hebben verscheept.

Bij 't lezen der enorme artillerieduels van den langzekerden strijd bij Verdun heeft men den uitroep ook al meermalen geslaakt: waar worden de hoeveelheden projectielen vandaan gebaald! Een bericht, dezer dagen uit Ottawa geseind, kan wel een denkbeeld geven van de hulp die Canada in deze biedt en nog wil bieden. De onderhandelingen tusschen den Can. minister van financiën en den Eng. minister van munitie hebben tot resultaat gehad, dat Can. banken hebben aangeboden in Can. een credit van 75 miljoen dollar te scheppen ter betaling, voor de Eng. schatkist, van munitiebestellingen, die in de 2 eerstvolgende maanden in Can. moeten worden uitgevoerd. Leveringen tot een waarde van 20 mill. dollar zijn reeds in de eerste helft van Maart gedaan in afwachting van dit credit.

De Min. v. financiën heeft aan den voorzitter van 't bankiersverbond de waardeering der regeering betuigd. Hij noemt de twee handelingen, die te zamen een credit van 125 miljoen scheppen, nam: 50 mill. voor de Can. regeering en 75 mill. voor munitie-voorziening, zeer merkwaardige feiten in de financiële geschiedenis.

De ontzetting van Koet el Amara.

Het weinig verheffend verhaal, dat wij de vorige week gaven van den toestand bij de Britsch-Indische krijgsmacht

BEËEDIGD EXPERT,
Inkoop van Oud-Indische Brillanten,
Paarlen, Juweelen, enz.
N. BLOM,
Nieuwe Heerengracht 25. Tel. Interc. 8320.
AMSTERDAM.

DORDTSCHER BANK
'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
behandelt alle Bankzaken.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA".
Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift - Electrisch Licht - Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.
PLATS DU JOUR 50 CT - DINERS VAN f1.50 EN HOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

VAN SEVENTER & PALUDANUS
KLEERMAKERIJ
Heerengracht 38 - Telefoon 4214
Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—
Diverse des sins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

M. P. MULLER,
Galileistraat 133 en 129 Valeriusstraat 13
Tel. H 6375 Tel. H 6370
MAGAZIJNEN VAN
Gas- en Electriche Ornamenten.
BADEN EN GEYSERS.

Verlofgangers!

Koopt geen Spreekmachine alvorens het beroemde merk

His Master's Voice

te hebben gehoord! Het is de eenige spreekmachine, die aan alle eischen van een volmaakt MUZIEK-INSTRUMENT voldoet ZUIVERE, NATUURGETROUWE WEDERGAVE zonder dien onaangename neusklank, die het verouderde systeem van machines met saffernaald eigen is.

Onze Indische agenten hebben steeds groote voorraad machines en platen.

De prijzen der platen zijn in Indië dezelfde als in Holland en verkrijgbaar bij:

N.V. GRAMOPHONE MIJ. „HASSELBACH"
hoek Gang Passar Baroe/Gang Kleykamp,
BATAVIA.
GRAMOPHONE AGENCY,
38 Gembongan, SOERABAJA,
HUTTENBACH & Co., MEDAN, (Deli).
Oostk. v. SUMATRA & ATJEH.

THE AMERICAN IMPORT COMPANY
— 22a Amsterd. Veerkade, Den Haag. —

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Marque Deposée „AU-CONDOR”
 LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.
FRED. MOMMAERTS-DEGELLER
 Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
 Exportation Importation
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

Telefoon 3364. **FA LOUIS RETÈL,** Telefoon 3364.
 Koloniale Waren en Comestibles.
Delicatessenhandel.
 Oudste en meest bekende adres in Duinoord en Zorgvliet.
 Prima kwaliteit, concurrerende prijzen.

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAÏ
 Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
 Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen in moderne talen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Opleiding admmissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Handwerklessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Paedagogische adviezen	Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.
 Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100, 's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis, Utrecht,	{ Maleisch, Soendaneesch, Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
 door J. H. en H. B.
 Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
 door T. J. BEZEMER.
 Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
 Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten
No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Regulateurs, Westminster Carillons met speelwerk. - Speciaal voor Indië.
GROOTSTE SORTERING. LAAGSTE PRIJZEN
 Goedkoopst adres voor Waltham en Zenith Horloges.
 Armband Horloges voor Heer en Dame.
J. A. J. REMMERS, Molenstraat 35
 t/o de Oude Molstraat. ZIE ÉTALAGE.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels
 Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af. VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „
 REPARATIE - STEMMEN - RUIL.
 Afdeeling Gebruikte Instrumenten.
 Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.
GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Dames- en Kinderkleding naar maat.
 Alle genres DAG- en AVONDKLEEDING met en zonder stoflevering
 Beleefd aanbevelend, **JOHA v. d. VELDE,** Jac. Gillisstr. 29 bij Stadh. plein. - Den Haag.

G. ED. BORST
 Vlamingstraat 23-25-27
 DEN HAAG.
 Het bekende adres voor
HEEREN MODE ARTIKELEN

Adverteeren doet verkoopen.

HUPFELD'S FILIAAL
 Directie:
DUWAER & NAESSENS
 PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL
 is gevestigd:
 's-GRAVENHAGE AMSTERDAM
 Kneuterdijk-Heulstraat, Stadhouderskade 19,
 Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

RIPPEN
 Pianohandel
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.
 Tel. 4683.
 Verhuren Stemmen

CHR. J. P. HARINCK-Naaimachinehandel
 Waldeck-Pyrmontkade 57, Den Haag
 Telegr. adres: HARINCKMACHINE HAAG
 A. B. C. Code 4 & 5 U. G.
 Verkoophuizen in Indië: Bandoeng-Soerabaia
 Engros-Detail. Import-Export.
 Gratis Verpakking voor Indië.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
gebonden - 2.90**Brengt een bezoek aan BOEATAN**
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

OBAT BAIK

INDISCHE ZALF tegen alle
Rheumatische aandoeningen.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken.

REPARATIE-INRICHTING.

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte
Goederen. :: Stalen op aanvraag.

OBAT BAIK

f 1.25 per pot, overal verkrijg-
baar. Wordt door iedereen
aanbevolen.

P. KOLE, Drogist.

Valeriusstraat 40

Telef. 5301.
DEN HAAG.

Fred. Hendriklaan 215

Telef. 1776 Z.
SCHEVENINGEN.BORSTELWERK, SPONZEN, ZEEMLEDER
TOILET-ARTIKELEN, EAU DE COLOGNE
ARTIKELEN VOOR ZIEKENVERPLEGING
SPECIALITEITS-GENEESMIDDELEN.

Aan beide zaken Personenweegstoel.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.*Luiersmand- Artikelen*
Opgemaakte Wiegen
in diverse prijzen.

Adverteeren doet verkoopen.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafrâichissements NOORDEINDE 44,

Vraagt onze CHOCOLADE (alleen prima merken),
FIJNE BONBONS en HAAGSCHE HOPJES.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten
GUMMIHAKKEN. CREAMS. VETERS.

Columbusstraat 73, Den Haag.

Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK
Vlugge bediening.Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald
en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

OBAT BAIK

waar niet verkrijgbaar, franco
toezending ad f 1.35 door OBAT
BAIK, POST BOX 271, DEN HAAG.*Drukkerij ten Hagen levert tegen billijke
prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.*